

*К.І. Ковтонюк – студентка III курсу факультету банківської справи, обліку і фінансів
Харківського банківського інституту Української академії банківської справи НБУ;
науковий керівник – канд. політ. наук, доц. кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
факультету банківської справи, обліку і фінансів
Харківського банківського інституту Української академії банківської справи НБУ,
С.О. Топалова*

АДАПТАЦІЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ЗАКОНОДАВСТВА ЄС: ДОСЯГНЕННЯ І ПРОБЛЕМИ

Питання адаптації законодавства України до законодавства ЄС постало перед нашою державою після підписання 14 червня 1994 р. Угоди про партнерство і співробітництво між Україною та Європейськими спільнотами та їх державами-членами (УПС). Після того, як 1 березня 1998 р. УПС набрала чинності, Україна почала створювати інституційні механізми адаптації і формувати нормативно-правову базу для реалізації правової реформи. В тому ж 1998 р. Президент України затвердив своїм указом Стратегію інтеграції України до ЄС, в якій наближення законодавства України до норм і стандартів ЄС визнано одним із основних пріоритетів інтеграційного процесу, а Кабмін визначив механізм адаптації, якому координування процесу у виконавчій гілці покладалось на Міністерство юстиції [3, с. 27-35]. У 1999 р. на Мін'юст Указом Президента було додатково покладено функції планування та контролю, складання щорічних урядових планів адаптації. У 2000 р. створено Національну Раду з питань адаптації законодавства України до законодавства ЄС. До складу Ради входили представники законодавчої, виконавчої гілок влади, Адміністрації Президента та провідних правничих шкіл України. Очолював Раду особисто Президент. Рада збиралась лише двічі і не використала потенціал державного органу, в якому брали участь усі суб'єкти законотворчого процесу; до того, як на виконання Закону України "Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства ЄС" замість неї було створено Координаційну раду з питань адаптації законодавства на чолі з Прем'єр-міністром. Того ж 2000 р. при Мін'юсті почали діяти дві спеціальні адаптаційні установи – Центр порівняльного права та Центр перекладів актів європейського права, які шляхом злиття у 2003 р. утворили Центр європейського та порівняльного права (ЦЄП).

Важливою віхою на шляху створення адаптаційного механізму в Україні стало затвердження урядом Тимчасового регламенту Кабміну, який затверджував механізм превентивного моніторингу проектів законів, актів Президента та уряду на предмет їхньої відповідності основним положенням законодавства ЄС. Ця норма через брак в органах виконавчої влади фахівців з права ЄС та критично малу кількість українських перекладів актів *acquis communautaire* довго не могла запрацювати та й досі не працює належним чином.

Основною проблемою реформування національного законодавства у 2003 р. була відсутність чіткої стратегії та системності, а також те, що Україна здійснювала адаптацію практично самотужки. виправити ситуацію

мав проект Загальнодержавної програми адаптації законодавства, який був прийнятий 18 березня 2004 р. Програмою передбачена докорінна зміна ролі парламенту в адаптаційних процесах, оскільки одним із основних суб'єктів став парламентський Комітет з питань Європейської інтеграції, створений у 2002 р. І якщо Тимчасовий регламент Кабміну передбачав перевірку лише проектів актів уряду в пріоритетних сферах адаптації і лише на відповідність основним положенням законодавства ЄС, відтепер на відповідність *acquis* належало перевіряти всі законопроекти. Але водночас наказ Мін'юсту № 127/5 від 28. 10. 2004 суттєво звужував коло законопроектів, яким належало пройти експертизу. Було створено замість ЦЄП Державний департамент з питань адаптації законодавства (ДДПАЗ), який отримав монопольне право перевіряти законопроекти [3, с. 27-35].

Досягненнями 2002-2004 років стали порівняльний аналіз у сферах фінансових послуг, оподаткування, боротьби з відмиванням грошей, конкуренції, підприємництва, митного права, інтелектуальної власності, захисту прав споживачів, БО, державних закупівель, в сфері енергетики та переклад 10000 сторінок актів законодавства ЄС.

Наступним кроком на шляху євроінтеграції є виконання Плану дій. Після його підписання ЄС надав Україні статус країни з ринковою економікою, був спрощений візовий режим, поглибилась співпраця у сфері енергетики. Недоліком ПД є юридичні помилки; наприклад, у ньому можна довідатися, що Україна та ЄС мають “спільну власність”, це при тому, що ЄС на сьогодні взагалі не є суб'єктом права і тому в принципі не може бути ніякої власності. “Посилення дієздатності адміністративних та судових органів” – у теорії права дієздатністю називається суб'єкта правовідносин своїми діями набувати прав та створювати для себе обов'язки, тому вислів “посилення дієздатності” є некоректним. У пункті 12 ПД передбачене зобов'язання сторін “започаткувати тісне співробітництво з метою розробки відповідних законопроектів, необхідних для ратифікації Римського Статуту”, хоча Римський Статут Міжнародного кримінального суду був підписаний від імені України 20 січня 2000 р. Перед внесенням цього міжнародного договору до Верховної Ради Президент України звернувся До Конституційного Суду України і було зроблено висновок, що деякі положення Статуту суперечать Конституції України [2, с. 4, 11].

У якості підсумку хочу сказати, потрібно врахувати попередні помилки та вирішити проблеми адаптаційного механізму. На сьогодні проблемним є те, що Координаційна рада формально легалізує рішення, заздалегідь підготовлені ДДПАЗ, Урядовий комітет з питань європейської та євроатлантичної інтеграції очолює міністр, що знижує його ефективність, парламентський Комітет з питань євроінтеграції не має впливу на Верховну Раду, Секретаріат Президента та апарат РНБОУ не представлені у жодному координаційному органі [5, с. 14-21].

Література

1. Домашнє завдання для України // Юридичний журнал. – 2005. – № 4. – С. 49-51.
2. План дій Україна – ЄС. – К.: ТОВ “Компанія Лік”, 2005 – 40 с.

3. Адаптація законодавства України до законодавства ЄС // Юридичний журнал. – 2005. – № 4. – С. 27-35.
4. До Європи спільних вартостей із власним самоваром? // Юридичний журнал. – 2005. – № 5. – С. 29-35.
5. Євроінтеграція як стратегія внутрішніх реформ // Юридичний журнал. – 2006. – № 8. – С. 14-21.

Ковтонюк, К.І. Адаптація законодавства України до законодавства ЄС: досягнення і проблеми [Текст] / К.І. Ковтонюк // Права людини в умовах сучасного державотворення: теоретичні і практичні аспекти: зб. тез доп. І Міжнародної науково-практичної конференції студентів і молодих вчених (8-9 грудня 2006 р.). – Суми: УАБС НБУ. – Суми, 2006. – С. 46-49.